

„Erős vár a mi nyelvünk...”

A Magyar Televízió húsz esztendőös szlovák műsoráról

1983. szeptember 20-án a Magyar Televízió nézői először láthattak szlovák nyelven készülő műsort „Naša obrazovka” – „A mi képernyőnk” címmel. A szlovák kokavai síp kedves dallama köszöntötte a nagyérdeműt és egy szimpatikus fiatal szerkesztő-riporter, Fuzík János. Pozsonyi újságíró diplomával a zsebében Keszölc szülőtte kapott lehetőséget, hogy Szegedre települve, megteremtse, elindítsa a hazai televíziózásban eddig ismeretlen műsort – a szlovák magazint. A Magyar Televízió Szegedi Körzeti Stúdiójában lelkes, szakmailag felkészült kollégák közreműködésével havi egy alkalommal tehát a hazai szlováksághoz immár saját mozgóképes fórum szól: a „Naša obrazovka”.

Minden kezdet nehéz. A magyarországi szlovákság az alföldi és pilisi nagyobb szigeteken kívül szétszórta élő népesség, amely az anyaországból három évszázaddal ezelőtt történt idetelepülések különböző nyelvjárásokat hozott magával, más-más felekezethez tartozik, stb.

Hogyan teremtsen tehát egy újonnan induló csapat közös, immár filmes fórumot ennek a sokszínű népességnek? A műsor felelőssége a kezdetektől többre: szólnia kell a hazai szlováksághoz, ám a többségi magyar lakosság felé is közvetítenie kell nemcsak a hazai szlovák, hanem az egyetemes szlovák kultúrát is. Harmadsorban pedig Szlovákia, az anyaország és a világ határon túli szlováksága felé is tolmácsolni hivatott a magyarországi szlovák népesség értékeit, kultúráját, hagyományait, távlati terveit.

A magazin alkotógárdája a kezdetektől arra vállalkozott, hogy „legerősebb várunk”, a szlovák nyelv bástyáin megteremtse a hazai szlovák dokumentumfilmzés alapjait. Igazi, filmes korszakot élhettek meg az első alkotók, hiszen a maival ellentétben, az anyagok még celluloidszalagra készültek. A „Naša obrazovka” stábjában az otthonok szívesen látott vendége volt. Riporterei, szerkesztője legnagyobb gondja, éppen a bőség zavara volt – és hála Istennek, ma is az! – hiszen zavarba ejtően sok megörökítésre méltó téma van a hazai szlovák kultúra tárházában:

Klausz Karola

Antala Zsuzsanna

ban: szén- és mészegetők, drótostótok, templomépítők, írók, költők, életüket a néprajznak, néptáncnak szentelő, festők, operaénekesek, színészek, kiugró tehetségű diákok, a csabai kolbász mesterei, pásztorok és tanítók, a lélek pásztorai, a betlehemező – a sor végeérhetetlen. Sok ezer méter film, több ezer műsorperc, milliónyi snitt – emberi sorsok, arcok...

A szlovák szerkesztőség dokumentumfilmjeiben már az 1989-es politikai rendszerváltást megelőző időszakban – az azt követő években pedig elsőként – dolgozott fel sok, addig „fehér foltnak” számító történelmi-politikai kérdések, mint pl. a *csehszlovák-magyar lakosságcsere*, az *1956-os események* és folytathatnánk a sort...

A műsor történetében nagy előrelépés volt, hogy 1992. decemberétől a televízió szlovák szerkesztőcsapata háromfősre bővült és 1993. januárjától a műsorok magyar felirattal készülnek, ennek köszönhetően a magyar nézők körében a nézettség emelkedett.

1997. szeptemberében a 15. évfolyamba lépést a magazin új arculattal ünnepelte. A „Naša obrazovka” név „Domovina”-ra változott, ami „szülőföldet” jelent. Hiszen ez a táj, az Alföld vagy éppen az északi dombságok minden szlováknak ugyanazt jelenti: a szülőföldjét.

A heti rendszerességgel, immár 26 percben jelentkező magazin „határain kívül” a Szlovák Rovat holdudvara kiterjed a mindenkori magyarországi dokumentumfilmzés berkeibe is. Számos hazai és külföldi – nemcsak szlovákiai! – filmszemle katalógusa őrzi a szlovák szerkesztők filmjeit, nem kerültek el bennünket a különböző filmes díjak, kitüntetések sem.

A Magyar Televízió szlovák műsorának két évtizedes fennállása bizonyítja, milyen nagy szükség van hazánkban mozgóképes nemzetiségi fórumra, hogy az adott nemzetiség életét ne csak dokumentálja, hanem – esetünkben – a szlovák kultúra, nyelv és identitástudat továbbélésének is eszköze legyen.

Antala Zsuzsanna
rovatvezető